

n skol-
khisto-
samma
1 före-
ntgöra,
n vara
något

—r.

igra är
anm.

öfver-
han be-
r, samt
hvars
öfvat⁶
er hans
a. På
evis på
till
i veder-
för en

ex. 419
att rec.
att en
för ha-
trycker
nöden.
, beror

ex. a)
n prin-
a vara
förelser
da tal,
för att
komma
en rec.
till de
n Abra-
lern är
födelse-
nkring⁹

9 är all-
et klan-
igifves,
re eller

, är ett
t förbi-
de nog
vara 15
aren är
af ordet
: någon
s svans

n bevis

utgå på
verlden
löskra-
le sylön

ganska
ir öfritt
ten lig-
an fun-
rog själf
a förstå

tt förf.
g> mena
nena ett

nas för
pplekär-
en, som
4 knap-
när han
använt

utgör en del af hans kropp¹⁶? — Skall man på detta sätt lägga hvarje exempel på en småaktig kritiks sträckbänk¹⁷, så kommer ingen räknebok att gå fri för hr Fr:s kritiska ströftåg, *se framt alla skola behandlas lika*¹⁸.

Då de enkla breffkorten äro de allmännaste¹⁹ och värdet på ett sådant är angifvet strax ofvanför i ex. 401²⁰, så saknar anm. mot ex. 427 allt berättigande.

Ex. 102 behöfver man ej missförstå, om man vill förstå det samma²¹. Emellertid medgifves, att ett tillägg af orden »som måsar» skulle göra exemplet klarare.

I exemplet 58 är och på sin rätta plats enligt vårt förmenande. Hvilka skäl skulle tala för motsatsen²²?

Premissen till anm. under e) å 11:te sidan ligger i de af läraren kontrollerade svar, som lärjungarne lemnat på de näst föregående frågorna²³. Men tillåt oss att fråga: Hvar har hr Fr. premissen till följande slutsats²⁴: »Språkliga felaktigheter och oegentligheter finnas i massa»²⁵, när ju hans anmärkningar krympa tillsammans till rena obetydligheter, för att icke säga spetsfundigheter?

Talet om premisserna hade så nära förledt oss att glömma det »löjliga» exemplet n:r 881. Den förmenta löjligheten bortfaller emellertid, då det upplyses, att uppgiften är faktisk för det uppgifna året²⁶.

Den enda anmärkningen mot det rent matematiska innehållet, hvilket väl för en räkneboksgrensare bort vara huvudsaken²⁷, gäller uppställningen: »4. 4 cm = 16 qvcm». Denna anmärkning vore utan tvifvel berättigad, om uppställningen ej hade varit satt i samband med den i rutor fördelade kvadraten, till hvilken hon hänföres sig. Resonnementet om rutoras antal m. m. tillhör läraren, ej läroboken. Rec. har emellertid fröjdats sig i ljuset af denna anmärkning och deraf tagit sig anledning till åtskilliga sidohugg, hvilka vi grundsattnligt ej bry oss om att parera²⁸.

Enligt den plan, som ligger till grund för arbetet, framställes räkneläran genom exempel, hvidan utredningar och förklaringar, som kunna anses nödiga, steg för steg lemnas af läraren, som med tillhjälp af tjenliga åskådningsmedel alltjemt bör ledsaga lärjungarne på den utstakade vägen²⁹. Hade rec. gifvit akt härpå, skulle

han kunnat i rättvisans intresse inbesparat åtskilliga anmärkningar.

Härmed jäfvas ock anm. om bristande utredning af talsorterna. Hvad som i detta afseende är nödigt, är gifvet genom exemplen i sådan mängd, att vi snarare väntat en alldeles motsatt anmärkning. Så finnas exempel i den påpekade riktningen i 4:de gruppens fyra första inledningsexempel, i 6:e gruppens inledningsexempel samt i exemplen 257—265, hvilka alla kunna användas för att åskådliggöra och inskräpa förhållandet mellan tiotal och ental³⁰. Hvad vill rec. mer begära?

Angående anm. nederst på sid. 29 må endast hänvisas till läroboks-komiterades terminologi för räkning³¹.

Anm. mot lärosatsen å sid. 78 hade varit öfverflödig, om rec. påaktat, att der står »talsorter af samma slag» och icke samma talsorter³². I följd häraf är ock tillämpningen häraf på inledningsexemplet e) i samma grupp ett nonsens.

Vi följa rec. tåligt på hans språngmarsch tillbaka till sid. 11. Der har talet 12 gifvit anledning att tala om ett dussin och talet 20 om ett tjog³³. Ligger väl något ondt deruti? Vi tro det icke. Användningen sker i samma grupp 100:de och 118:de exempel.

Anmärkningen att exemplen äro allt för abstrakta var högst övrig och nästan glädjande, när vi i anseende till de många *sak-exemplen*, som boken innehåller, hört anmärkas, att för få sifferexempel finnas, ehuru vi tro, att äfven de senare skola någorlunda motsvara behovet³⁴. Exempel sådana som det klandrade: »Hvilket är decimetertalet till 1 m. 8 dm?» hafva befunnits vara både nyttiga och nödvändiga, och läraren sköter bra illa sin undervisning, om lärjungarnes intresse för ämnet genom dylika här och hvar inströdda tal skulle behöfva minskas.

Rec. misstager sig ganska mycket, då han utkastar mot oss den hänsynslösa beskyllningen, att vi skulle använda eqvationsmetoden endast som en lärd skylt för vårt arbete³⁵. Då han emellertid helt kategoriskt förkastar föraktart metoden och till och med på flere ställen gör sig rolig på denna metods bekostnad, så tjenar det till intet att med honom orda om denna metods förtjenster, hvilka äro

i betydelsen räkneexempel; om införandet i första årsklassen af så svåra namn som »fakultet» m. fl. samt för barnen så ökända personer som Sokrates, Cicero, Titus, Konstantin den store, Augustinus, Gerhard m. fl., m. fl.; om månglerskan, som köpte söndriga ägg; om förf:s ettörestycken, som väga 1 gram (andras ettöringar väga 2 gram); om *sidotatet* på ett kvadratformigt *moss-skifte*; om förf:s bestämda uppgifter på de gammaltestamentliga personernas ålder, födelseår m. m.; om den mängd ex. med *ofullständiga* frågor, som finnas; om malplacerade orsaksadverb; om huru förf. på somliga ställen utan anvisningar begär barnens »språngmarsch bakåt» (se ex. 177 m. fl.) m. m., m. m.

¹⁶ Alla räkneböcker äro icke lika underhaltiga.

¹⁹ I ex. 401 får man icke veta detta.

²⁰ Hvar står det, att det i ex. 427 är fråga om *samma slags* breffkort som i ex. 401?

²¹ Ex. har blifvit framställt till mer än en språkvetenskapsman, men ingen har kunnat bestämt säga, hvad förf:s mening är. Kanske 8-åringarne äro mera bevandrade i svenska språket.

²² Jo, att barnen af ex. få den föreställningen, att tackan icke hör till fårsläktet.

²³ Antingen svara barnen på dessa frågor: 11, 12, 13, och då är hela anmärkningen obefogad, eller också (hvilket säkerligen icke inträffar med ett barn bland tusen) tioen, tiotvä etc. I senare fallet blir anmärkningen endast ett *uppreparande* af rättelsen och *ingen slutsats*.

²⁴ Detta är ingen slutsats, endast ett påstående, tillkommet med anledning af en mängd gjorda iakttagelser.

²⁵ Att inför läsaren framdraga alla bokens felaktigheter hade varit att aftrycka det mesta af boken.

²⁶ Enligt samstämmande uppgifter i Jämtlands Tidning n:r 2 och Östersundsposten n:r 1 för år 1883 utgjorde Östersunds folkmängd vid 1881 års slut 3,049. Förf. säga 3,044. Skulle tidningarna jäfvas, vända vi oss till Statistisk Tidskrift för 1883. Den har också 3,049. Under 1882 ökades folkmängden enligt tidningarna med 360 personer, enligt Statistisk Tidskrift 1884 med 358. Förf. säga, att den ökades med »en person om dagen» = en person *hvarje* dag = 365. Hur går det med det faktiska i exemplet?

²⁷ Det rent matematiska innehållet är additionerna, subtraktionerna o. s. v. Så lågt har jag verkligen icke tänkt om förf., att de skulle vara ur stånd att lägga några tal tillsammans eller draga tal från hvarandra. Något egendomligt förefaller det i alla fall, att *metertalet* till 3 dm. 6 cm. + 6 dm. 4 cm. (ex. 277 c) skall vara 10. I facit till ex. 98 säges, att 3¹/₂ månad är 14 veckor. I vanliga fall är det emellertid 15. Den af förf. åberopade välviljan får väl här också skyllas på sättaren.

²⁸ Förf. påstå således fortfarande, att 4. 4 cm. = 16 qvcm. Här behöfvas inga kommentarier.

²⁹ Det skulle vara intressant att få veta, genom hvilket *åskådningsmedel* förf. kunna visa sanningen af sistnämnda räkneoperation.

³⁰ Det vore ju märkvärdigt, om förf. skulle kunna *undvika att begagna* olika talsorter. Genom de åberopade ex. vilja förf. emellertid påtagligen inlära *något annat än förhållandet mellan tiotal och ental*. De vilja således nu slå två flugor i en smäll: ett pedagogiskt misstag. Inledningsexemplen i 6:e gruppen *försätta* kännedom om förhållandet mellan tiotal och ental, hvilken alls icke vinnes genom de 4 exemplen i fjerde gruppen.

oberoende af de bristfälligheter, som helt säkert vidlåda vårt arbete. Och detta senare äf ju ej så underligt, då det är det första arbetet i sitt slag, som ifrån början konsekvent tillämpar denna metod, ehuru vår rec. ej ens vil erkänna detta³⁶, utan helt frankt påstår, att »denna första årskurs beträffande beteckning och uträkning af exemplen har föga annat gemensamt med eqvationsräkning, än andra räkneböcker hafva»³⁷.

Hela första årskursen är emellertid genom sitt stränga fasthållande vid den grundsatsen, att alla sakexemplen skola ordentligt tecknas före uträknandet, och genom det tidiga införandet af kombinerade exempel, att betrakta såsom en inledningskurs till den egentliga eqvationsräkningen, som börjar i andra årskursens B-afdelning, sedan den samma blifvit ytterligare förberedd genom parentesöfningar, som ingå i A-afdelningens kurs. Det torde, sedan äfven den andra årskursen utkommit, möjligen komma att visa sig, att eqvationen ingalunda är så ofattlig eller intresselös för folkskolans lärjungar, som rec. utan alla bevis behagar påstå³⁸.

Den styfvaste anmärkningen, som rec. gör mot vårt arbete, är onekligen den, att exemplen skulle vara för svåra för första årsklassens lärjungar. Då de kombinerade exemplen, som rec. beklagar sig öfver, äro af enklaste slag³⁹, då den progressiva utvecklingsgången och den noggranna teckningen betydligt underlätta svårigheterna, och då de svåraste exemplen äro satta för sig själva under strecket för mera försigkomna lärjungar eller för ett senare genomgående, torde denna anmärkning ej heller väga så synnerligen mycket, helst som försök med första klassens lärjungar i en folkskola på landsbygden lemnat oss full visshet derom, att de öfverklagade svårigheterna i de allra flesta fall med lätthet öfvervinnas.

Att rec. ej haft något godt att säga »om den olycksaliga metod», som enligt hans förmenande förledt oss till de fel, som blifvit oss påbördade, bära vi med jemmmod, liksom ock allt det öfriga, som han haft att anmärka mot oss och mot vårt räknehäfte. Vi konstatera endast, att vi saknat förmånen af en kritik, som motsvarar billiga anspråk på sanning⁴⁰, rättvisa och humanitet⁴¹. Utgifvarne.

³¹ Talsorten ental kan aldrig öfverföras att blifva talsorten tiotal.

³² Båda dessa uttryck äro här synonyma. De olika slagen af talsorter kunna väl aldrig vara annat än ental, tiotal, hundratall o. s. v. *Men* förf. något annat, skulle de *uttrycki sig* annorlunda.

³³ Har intet att skaffa med min anmärkning.

³⁴ Förf. tyckas förvevla abstrakta ex. och sifferexempel.

³⁵ Jag har sagt *något annat*. Se recensionen!

³⁶ Omöjligt att erkänna, då endast första årskursen utkommit.

³⁷ Se Sjölander-Vihlanders, Larsson-Lunddahls, Velanders m. fl. räkneböcker!

³⁸ Platsen att *utreda en metods* förtjenster och brister är icke en recension. Vi återkomma möjligen framdeles härtill.

³⁹ T. ex. detta (657): »Ett vattenkar, som rymmer 480 liter, kan fyllas medels 2 rör och tömmas medels ett tredje. Då det ena tillöpsröret ensamt användes, fylls karet på 6 timmar, och då det andra ensamt användes, på 8 timmar. Då karet är fullt och båda tillöpsrören stängda, kan det genom aflöpsröret tömmas på 4 timmar. Om nu karet är tomt, och alla rören på samma gång öppnas, så frågas, huru mycket vatten karet innehåller efter en timmes förlopp?» — Märk, första årsklassen!

⁴⁰ Förf. kunde ju haft den arthigheten att *uppvisa en enda osanning*, som jag sagt.

⁴¹ De många tillvitelserna för orättvisa m. m. må lemnas åt sitt värde. Det är en gammal erfarenhet, att ju sämre ett arbete är, desto orättvisare anser förf. sig behandlad af den, som påvisar felen. Här gäller det emellertid något vida högre än en förf:s känslor, det gäller skolans väl, och det vore besynnerligt, om skolan i våra dagar skulle utan anmärkning låta påbörda sig hvad som helst. Fr.